

Vårdstrategier i barntandvården – Hur prioriterar vi?

Gunilla Klingberg
gunilla.klingberg@mah.se

MALMÖ HÖGSKOLA

Från konflikthärddar mot Europa

60 miljoner människor på flykt globalt

DN 150426

MALMÖ HÖGSKOLA

MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

REGJERINGENS WEBBPLATS OM MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

START DE MÄNSKLIGA RÄTTIGHETENA MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER I SVERIGE MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER I VÄRLDEN VEM GÖR VAD? FRÅGOR & SVAR

RAPPORTER OM MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER
Läs UD:s rapporter om mänskliga rättigheter

Utrikesdepartementet publicerade den 29 maj 2016 sina årliga rapporter om läget för mänskliga rättigheter. Rapporterna är ett led i UD:s arbete för att förbättra och övervakas och förklarar myndighetens åsikter om läget för de mänskliga rättigheterna så gynnligt som möjligt utifrån de rapporter som UD:s länderapporter.

De mänskliga rättigheterna Mänskliga rättigheter i Sverige Nyheter

<http://www.manskligarattigheter.se/>

MALMÖ HÖGSKOLA

UNHCR

The UN Refugee Agency

Media centre Referrals Statistics Careers Search Global EN

ABOUT US EMERGENCIES WHAT WE DO NEWS AND STORES GOVERNMENTS AND PARTNERS GET INVOLVED

Over 300,000 refugees and migrants cross Med so far in 2016
Numbers crossing sea to Europe in first nine months of 2016 are down on last year, but higher than whole of 2014.

<http://www.unhcr.org/>

MALMÖ HÖGSKOLA

UNHCR

The UN Refugee Agency

65.3 million
terribly displaced people worldwide

21.3 million
Refugees

10 million
Stateless people

Where the world's displaced people are being hosted

54% of refugees worldwide came from three countries

Top hosting countries

Jordan 6.1 million
Ethiopia 5.9 million
Syria 5.8 million
Lebanon 5.1 million
Pakistan 4.7 million
Turkey 3.2 million

<http://www.unhcr.org/>

MALMÖ HÖGSKOLA

Migrationsverket

English العربية Azərbaycan Other languages Lästlist

Privatpersoner Besöka och leva i Sverige
Andra aktörer Företag, kommuner...
Om Migrationsverket Press, nyheter, fakta...
Kontakta oss

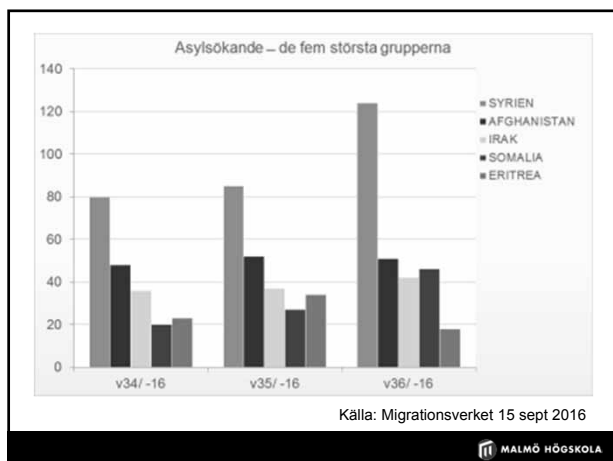
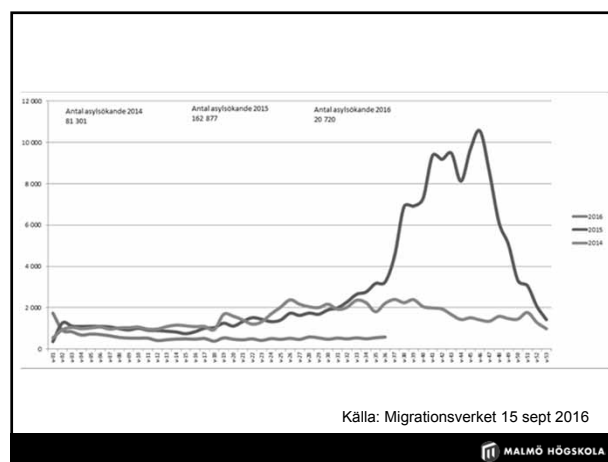
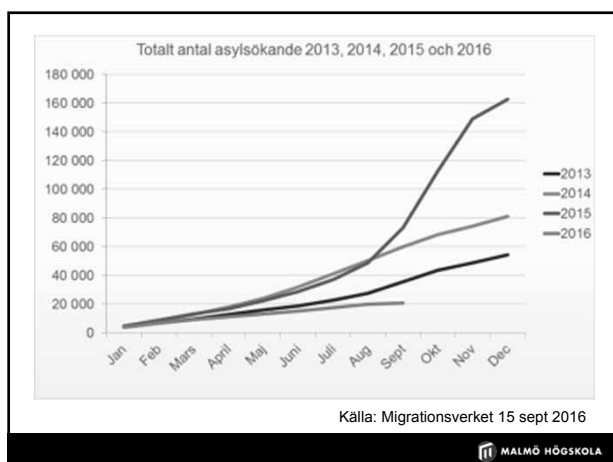
Nya lagar 2016
Vår organisation
Vårt uppdrag
Styrelse och uppdrag
Rätt- och landinformation, Libris
EU och internationellt
Fakta om migration
Statistik
Lediga jobb

Om Migrationsverket
I Sverige är Migrationsverket den myndighet som prövar ansökningar från personer som vill bosätta sig i Sverige, komma på besök, söka skydd under förloppet eller ha svenskt medborgarskap.

<http://www.migrationsverket.se/>

MALMÖ HÖGSKOLA

Aktuell statistik

- Under vecka 36 sökte totalt 583 personer asyl i Sverige, en ökning med 37 personer jämfört med veckan innan. 37 av de asylsökande under vecka 36 var ensamkommande barn, vilket är 3 fler än veckan innan. De fem största grupperna utgör 48 % av alla asylsökande.
- Till och med augusti – 19 930 personer.

Källa: Migrationsverket 15 sept 2016

Åldersgrupp	Antal	varav män (inkl pojkar)	varav kvinnor (inkl flickor)	(inkl ensamkommande barn)	varav ensamkommande barn *1
Age	Number	of which male	of which female	of which children (unaccompanied minors included)	of which unaccompanied minors *1
0-6 år	3 908	2 025	1 883	3 908	40
7-12 år	1 367	750	617	1 367	139
13-17 år	2 272	1 665	607	2 272	1 537
18-24 år	3 032	1 961	1 071		
25-34 år	4 821	3 105	1 716		
35-44 år	2 610	1 597	1 013		
45-64 år	1 690	863	827		
>64 år	417	170	247		
Totalt:	20 117	12 136	7 981	7 547	1 716

Källa: Migrationsverket 15 sept 2016

Asylsökande barn 0-17 år, januari-augusti 2016

Ålder	Flickor	Pojkar	Totalt	Varav ensamkommande
0-6 år	1 883	2 025	3 908	40
7-12 år	617	750	1 367	139
13-17 år	607	1 665	2 272	1 537
Totalt	3 107	4 440	7 547	1 716

Källa: Migrationsverket 15 sept 2016

Ålder/Age	Flickor // Girls	Pojkar // Boys	Totalt
0-6 år	19	21	40
7-12 år	45	94	139
13-15 år	128	617	745
16-17 år	116	676	792
Totalt	308	1 408	1 716

Källa: Migrationsverket sept 2016

År-månad	Antal	varav män (inkl pojkar)	varav kvinnor (inkl flickor)	varav barn (inkl ensamkommande barn)	varav ensamkommande barn *1
Year-month	Number	of which male	of which female	of which children (unaccompanied minors included)	of which unaccompanied minors *1
2015-01	4 896	3 319	1 577	1 483	543
2015-02	4 040	2 673	1 367	1 328	460
2015-03	4 117	2 732	1 385	1 294	447
2015-04	3 917	2 667	1 250	1 162	445
2015-05	5 376	3 757	1 619	1 950	1 133
2015-06	6 619	4 621	1 998	2 552	1 426
2015-07	8 065	5 712	2 353	3 210	1 880
2015-08	11 746	8 484	3 262	5 134	2 959
2015-09	24 307	17 445	6 862	9 740	4 712
2015-10	39 196	28 677	10 519	17 495	9 339
2015-11	36 726	25 383	11 343	18 155	8 808
2015-12	13 872	9 258	4 614	6 881	3 217
Totalt	162 877	114 728	48 149	70 384	35 369

Källa: Migrationsverket

Age	Flickor // Girls	Pojkar // Boys	Totalt
0-6 år	157	155	312
7-12 år	421	1 830	2 251
13-15 år	1 057	14 181	15 238
16-17 år	1 212	16 356	17 568
Totalt	2 847	32 522	35 369

Källa: Migrationsverket sept 2016

De sju diskrimineringsgrunderna

- kön,
- könsöverskridande identitet eller uttryck,
- etnisk tillhörighet,
- religion eller annan trosuppfattning,
- funktionsnedsättning,
- sexuell läggning och
- ålder.

Barn är barn

- Barnkonvention
- Tandvårdslag
- Socialtjänstlag
- Vårdprogram
- Utlänningslag

Begrepp och ordets makt

- Undanträngnings-effekt
- Kapacitetsbrist

FNs Barnkonvention

- Ett barn är varje människa under 18 år. (1)
- Alla barn är lika mycket värda och har samma rättigheter. Ingen får diskrimineras. (2)
- Barnets bästa ska komma i främsta rummet vid alla beslut som rör barn. (3)
- Varje barn har rätt till bra hälsa och rätt till sjukvård. Traditionella sedvänjor som är skadliga för barns hälsa ska avskaffas. (24)

Flyktingkonventionen

- En flykting är den som i anledning av **välgrundad fruktan** för förföljelse på grund av sin **ras, religion, nationalitet, tillhörighet till viss samhällsgrupp eller politisk åskådning** befinner sig **utanför det land, vari han eller hon är medborgare**, samt är ur stånd att eller på grund av sådan fruktan som nyss sagts, **icke önskar begagna sig av de sagda landets skydd**, eller den som, utan att vara medborgare i något land, befinner sig utanför det land, i vilket han eller hon tidigare har haft sin vanliga vistelseort, samt är ur stånd att eller på grund av sådan fruktan, som nyss sagts, icke önskar återvända dit.

Asylprocess

- Utredning asylskäl
- Fastställa identitet (älder en del)
- Asylboende
- Barn HVB, familjeliknande – 18 års gräns
- Uppehållstillstånd
- Kommunplacering; EBO

LMA-kort (lag om mottagande av asylsökande)

- Under asylprocess
- Förnyas
- Upp till den asylsökande att hämta ut nya
- Reglerar tillgång till social och hälsovårdstjänster
- Ej ID handling
- Dossiernummer

Så länge gäller ditt LMA-kort

- Ditt första LMA-kort gäller i fyra månader. Sedan får du ett nytt LMA-kort som gäller i sex månader. Du behöver inte beställa ett nytt LMA-kort när det gamla kortet går ut. Det nya kortet kommer automatiskt till din mottagningsenhet där du kan hämta det.
- Du förlorar din rätt till ekonomiskt stöd om du har fått ett beslut om avvisning eller utvisning och beslutet har börjat gälla, eller när tidsfristen för frivillig avresa har tagit slut. Detta gäller dig som är vuxen och som inte bor tillsammans med barn under 18 år som du är vårdnadshavare för.
- Du ska lämna tillbaka kortet om du får uppehållstillstånd eller om du måste lämna Sverige.

Källa: Migrationsverket sept 2016

Rätt till vård

- När du ansöker om asyl i Sverige har du rätt till akut sjuk- och tandvård samt vård som inte kan vänta. Det är landstinget som beslutar om den vård du kan få. Du har också rätt till förlossningsvård, vård vid abort, preventivmedelsrådgivning, mödrahälsovård samt vård enligt smittskyddslagen.
- Asylsökande barn och ungdomar under 18 år har rätt till samma kostnadsfria sjukvård och tandvård som andra barn som bor i Sverige.

Källa: Migrationsverket sept 2016

Rätt till vård

- **Hälsoundersökning**
- Alla asylsökande får ett erbjudande om hälsoundersökning. Du kommer att få en kallelse till en gratis hälsoundersökning så snart som möjligt efter att du ansökte om asyl.
- Hälsoundersökningen påverkar inte din ansökan om asyl. Den är till för dig och för att du ska kunna få tidig hjälp om du har behov av vård. Vid hälsoundersökningen får du råd om hälsofrågor, erbjudande om provtagningar och information om hälso- och sjukvården i Sverige. Vårdpersonalen arbetar inte för Migrationsverket och har tystnadsplikt.

Källa: Migrationsverket sept 2016

Vårdpersonal

- Arbetsmiljö
- Hepatit B vaccination
- BCG-vaccination oftast inte indicerat
- Hygienrutiner - VIKTIGT
- Multiresistenta bakterier

Papperslös

- Overstayer
- Avslag asyl, ej avvisad
- Undanhåller sig avvisningsbeslut
- Saknar handling som stöder identitet
- Undocumented

<https://www.socialstyrelsen.se/vardochomsorgforasylsokandemedflera>

Vilken vård ska ett landsting erbjuda asylsökande och papperslösa?

- Den hälso-, sjuk- och tandvård som landstingen enligt lag är skyldiga att erbjuda asylsökande och vissa personer utan uppehållstillstånd (papperslösa) skiljer mellan vuxna och barn. Idag omfattas alla barn av samma rättigheter till vård som de barn som är folkbokförda. Landstingen kan erbjuda vård i större omfattning än vad som anges i regelverken.
- Landstingen är skyldiga att erbjuda vård utifrån den enskildes medicinska behov och i enlighet med de prioriteringsgrunder som gäller inom hälso- och sjukvården samt i enlighet med vetenskap och beprövad erfarenhet. Detta gäller alla som vistas i Sverige och som har ett medicinskt behov av vård.

Barn (OBS = under 18 år)

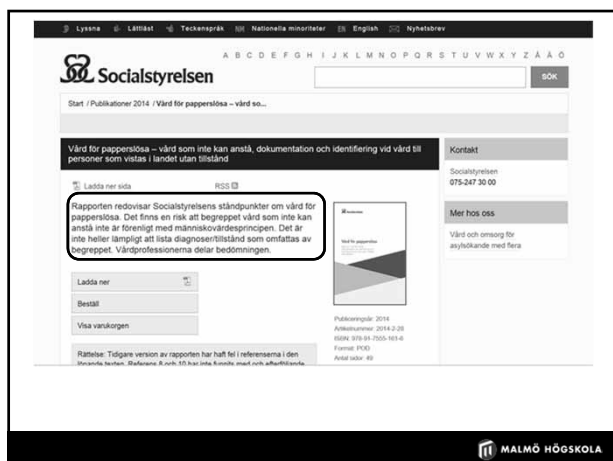
- Alla barn under 18 år ska erbjudas hälso- och sjukvård och tandvård i samma omfattning och på samma villkor som folkbokförda barn som är bosatta i Sverige. I det ingår också vaccinationer enligt det allmänna vaccinationsprogrammet för barn. Undantag är de barn vars vistelse i Sverige är avsedd att vara tillfällig.

Vuxna; från 18 års ålder

- För att som vuxen få tillgång till fullständig, subventionerad hälso- och sjukvård samt tandvård i Sverige krävs att man är bosatt (folkbokförd) inom ett landsting eller är EU/EES-medborgare. Landstingen är dock skyldiga att erbjuda omedelbar hälso- och sjukvård, inklusive tandvård, till den som vistas i ett landsting utan att vara bosatt där.
- Utöver dessa skyldigheter ska respektive landsting erbjuda alla asylsökande och papperslösa:
 -

Vård som inte kan anstå

- Vad som ska räknas som "vård som inte kan anstå" måste alltid avgöras i det enskilda fallet av den behandlande läkaren, tandläkaren eller annan ansvarig vårdpersonal.
- I rapporten Vård för papperslösa – vård som inte kan anstå, dokumentation och identifiering vid vård till personer som vistas i landet utan tillstånd konstaterar Socialstyrelsen att begreppet "vård som inte kan anstå" inte är förenligt med medicinsk yrkesetik, inte är medicinskt tillämpligt i sjukvården och riskerar att äventyra patientsäkerheten. Bara behandlande läkare eller annan ansvarig vårdpersonal som har kunskap om patientens individuella förutsättningar kan bedöma vilka åtgärder som krävs och när.

The screenshot shows the Swedish Socialstyrelsen website. The main heading is "Vård för papperslösa – vård som inte kan anstå, dokumentation och identifiering vid vård till personer som vistas i landet utan tillstånd". A highlighted text box contains the following information: "Rapporten redovisar Socialstyrelsens ståndpunkter om vård för papperslösa. Det finns en risk att begreppet vård som inte kan anstå inte är förenligt med människovärdesprincipen. Det är inte heller lämpligt att lista diagnosområden som omfattas av begreppet. Vårdprofessionerna delar bedömningen." Below this, there are fields for "Ladda ner sida" and "Ladda ner" with a "Beställ" button. On the right, there is a "Kontakt" section with the Socialstyrelsen phone number (075-247 30 00) and a "Mer hos oss" section with a link to "Vård och omsorg för asylsökande med fara".

Vilken vård ska erbjudas?

Det framgår av lagen och propositionen 2012/13:109. Hälso- och sjukvård till personer som vistas i Sverige utan tillstånd att landstingen vid behov ska erbjuda hälso- och sjukvård och tandvård till papperslösa, som kan sammanfattas enligt följande:

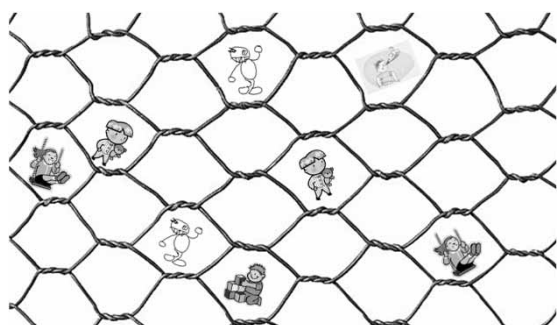
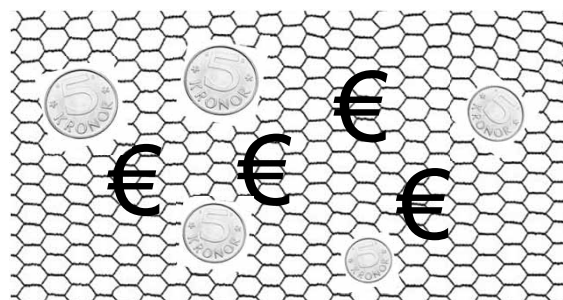
- akut vård och behandling (omedelbar vård)
- vård och behandling som är mer än omedelbar vård, det vill säga lagen omfattar inte bara akut vård
- vård och behandling av sjukdomar och skador där även en måttlig fördröjning kan innebära allvarliga följder för patienten
- vård som kan motverka ett mer allvarligt sjukdomstillstånd
- vård för att undvika mer omfattande vård och behandling
- vård för att minska användningen av mer resurskrävande akuta behandlingsåtgärder
- vård som är följdinsatser av vård som getts (inklusive psykiatrisk vård)
- mödrhälsövård
- preventivmedelsrådgivning
- vård vid abort

Vilken vård ska erbjudas?

- läkemedel som omfattas av lagen om läkemedelsförmåner
- smittskyddsinsatser
- en hälsoundersökning (om den enskilde inte redan har fått det)
- hjälpmedel vid funktionshinder (om inte patienten kan få tillgång till sådana på annat sätt)
- sjukresor eller transport i samband med vårdtillfället
- tolk i samband med vårdtillfället.

Denna vård omfattar alla typer av vård: somatisk och psykiatrisk hälso- och sjukvård samt tandvård.

Vård för personer med särskilda behov (som utsatts för tortyr, allvarliga övergrepp eller trauma) bör bedömas särskilt omsorgsfullt.

Fall; "Omar" 6 år

- Från Syrien
- Mamma, två yngre syskon
- Pappa vet man inte säkert var han är
- Bor hos kusin till någon av föräldrarna
- Söker tandvård 2 veckor efter ankomst – värk
- Remiss till specialist
- 1a besök hos specialist 8 veckor efter ankomst

"Omar"

- Familj i kris
- Utagerande barn
- Ej nåbara
- Orosanmälan
-
- Efter ett år narkos.....

Hur ska man tänka?

- Kunskap om regelverket
 - Flykting
 - Asylsökande
 - Nyanländ
 - Papperslös
 - Barn

Under 18 år

- Samma rätt till vård och hälsa
- Kallas till undersökning
- Prevention
- Erforderlig behandling inklusive evt specialistvård

Från 18 års ålder

- Asylsökande, papperslös – vård som inte kan anstå
- Nyanländ – samma som andra i landet

Utmaningar

- Nå barnen tidigt i asylprocessen
- Flyktingboenden, HVB hem
- Personuppgifter
- Hälsoundersökningar – säkerställa information om munhälsa
- Information via boenden
- Uppsökande verksamhet

Tidig kontakt och intervention

- Undersökning
- Tolk
- Prevention
- Vad klarar familj och barn
- Trauma från krig och flykt

Behandling

- Tidig identifiering och kontakt
- Utökad indikation för narkos
- Behandling för att eliminera infektioner
- "Radikala" behandlingar – inte besvär efteråt, mobilitet
- Satsa på permanenta tänder
- Samarbeta med pedodontin
- Vårdprogram som synliggör att detta är viktigt

Behandling

- Samma kvalitet i vård och omhändertagande som alla andra
- Individualisera omhändertagandet
- Tid
- Kontinuitet
- Dokumentera
- Tolk